

AAN DE SLAG MET NIEUWKOMERS...

- BEGELEIDERSPOCKET -

JONGEREN MAKEN DE STAD!

JES
Academy

Tekst en vormgeving door

Liselot Casteleyn en Liesbet Van Dycke

Verantwoordelijke uitgever: Els Van Effelterre: Vinçottestraat 40/001 - 2140 Borgerhout.

INTRODUCTIE

In een (groot)stedelijke context is er een zeer diverse jongerenpopulatie aanwezig en dus ook een even divers aanbod aan jeugdwerk en activiteiten in de vrije tijd voor deze jongeren. Voor anderstalige nieuwkomers is er gelukkig ook een uitgebreid aanbod, maar zij vinden de weg naar het jeugdwerk veel moeilijker. Voor hen is het niet evident om zich in te schrijven in het jeugdwerkeraanbod of er aan deel te nemen. Zij vinden meestal de weg naar een jeugdwerkorganisatie, zoals JES, via leerkrachten, brugfiguren, OCMW, asielcentra en mond-aan-mond reclame.

Hoewel anderstalige nieuwkomers geëngageerd zijn, is het voor hen niet altijd vanzelfsprekend om te participeren aan het aanbod. Het is voor hen een onbekende omgeving en daarom voelen zij zich niet altijd op hun gemak. Zij zijn vaak verstrooid, hebben het moeilijk om op tijd te zijn, en het is niet evident om spontaan te reageren. Het lijkt wel een paradox: **enerzijds willen de jongeren zeer graag deelnemen** aan een activiteit of een traject volgen, **anderzijds is het moeilijk voor hen om er te zijn**. Hoewel ze zeer veel gemeenschappelijk hebben met andere jongeren, is hun achtergrond vaak zwaarbeladen.

Het is efficiënter om niet het engagement van de jongeren in vraag te stellen, maar wel het aanbod. Voor JES is het cruciaal om met hen **op maat, competentieversterkend en integraal te werken**.

In deze **begeleiderspocket** wordt toegelicht wat JES als context biedt voor begeleiders, vrijwilligers en nieuwkomers, wat jouw rol als begeleider is en wat een jonge nieuwkomer zo uniek en zo gewoon jong maakt. Daarna wordt het kader toegelicht aan de hand van de 3 P's (product/proces/procedure). Dit alles wordt geconcretiseerd als leidraad voor het organiseren van activiteiten, van promo voeren tot laagdrempelig werken en erover reflecteren!

Nieuwkomers zijn ook jong(eren). In deze bundel focussen we op hoe we in het hier en nu samen activiteiten kunnen beleven. We bieden altijd een veilige ruimte voor hun unieke ervaringen.

INHOUDSTAFEL

1. JES: waar jongeren de stad maken	5
2. Begeleiders: wie zijn ze, wat doen ze?.....	8
3. Nieuwkomers: jong met een rugzak.....	12
4. Drie P's als leidraad.....	14
4.1. Product	15
4.2. Procedure.....	16
4.3. Proces	18
5. Voorbereiding: promo, promo en... promo	19
6. Activiteit: laagdrempelige werking.....	21
6.1. Taaldrempel verlagen	22
6.2. Activiteitenaanbod op maat.....	23
7.1. Jezelf, de ander en de activiteit.....	25
7. Nazorg: reflecteren om te concluderen	25
7.2. Het belang van reflecteren.....	26
8. Van nieuwkomer tot onmisbare JES'er	27

1. JES: waar jongeren de stad maken

JES is een jeugdorganisatie voor alle kinderen en jongeren in Antwerpen, Brussel en Gent. We ondersteunen hen op het vlak van vrije tijd, onderwijs, werk, opleiding en welzijn.

JES vertrekt vanuit een positieve kijk op stedelijkheid. We zoeken steeds naar nieuwe opportuniteiten en samenwerkingen en delen met plezier onze expertise. Kinderen en jongeren moeten zich thuis voelen in de stad. We ondersteunen hen via activiteiten en projecten in de zoektocht naar hun plaats in de stad en naar hun eigen competenties. JES geeft hen een duwtje, zodat ze zich gesterkt voelen en kunnen groeien: als individu, als groep en als volwaardige bewoner van de stad.

Met een eigenzinnige en constructieve blik op stedelijke uitdagingen maakt JES het verschil. We bouwen samen met kinderen, jongeren en partners aan de stad van morgen.

🎯 De **missie** van JES is om onder andere anderstalige nieuwkomers te versterken, staat continu in verbinding met de maatschappelijke context en tendensen. Denk bijvoorbeeld aan de digitalisering van de wereld, gaande van lessen meevolgen via Bednet tot elektrische auto's. Ook JES zet binnen het jeugdwerk deze digitalisering verder met haar eigen fablab!

Wist je dat... Een fablab een afkorting is voor een fabrication laboratory? Dit is een kleine werkplaats waar je zelf allerlei zaken digitaal kan maken aan de hand van verschillende machines. In een fablab kan je bijvoorbeeld aan de slag met een lasercutter, button machine, 3D printer en stickermachine. Jullie zijn altijd welkom in het fablab van JES Gent!

JONGEREN MAKEN DE STAD!

👁 De **visie** van het werken met nieuwkomers is om participatief en integraal te werken en veiligheid te creëren. De begeleiders hebben een signaalfunctie.

🔥 De **waarden** van JES hierbij zijn:

- **Vertrouwen**: om een relatie met jongeren op te bouwen en veiligheid te bieden om te experimenteren en innoveren.
- **Constructiviteit**: de beste kapiteins staan aan wal, maar wij zitten mee op de boot!
- **Openheid**: voor alle jongeren en hun leefwereld. Tegelijkertijd staan we ook open in de wereld en voor de diversiteit van gedachten.
- **Eigenzinnigheid**: JES maakt haar eigen keuzes en kleurt hierbij soms buiten de lijntjes.
- **Versterking**: we ondersteunen de zoektocht van de jongeren naar hun plaats in de stad en naar hun talenten.

⚡ JES heeft enkele specifieke **organisatiebekwaamheden** die helpen om deze zaken te realiseren. Zo organiseert JES niet alleen leuke activiteiten, maar wordt hierbij ook altijd geprobeerd om de competenties van de jongeren te versterken.

JES werkt integraal en gaat op zoek om allerhande vragen van jongeren te beantwoorden. JES heeft hiervoor een **betrouwbaar netwerk** van advocaten, asielcentra en partnerorganisaties waar je bij terecht kan!

Op deze manier kan het **gedrag** van de jongeren versterkt worden. Specifiek kunnen jongeren meer verantwoordelijkheid leren nemen, actief participeren ...

Dit is allemaal verbonden met de **omgeving** waarin JES en de jongeren zich bevinden. Zo zullen sterke jongeren een sterke stad maken, en zal de samenleving zo ook een positiever beeld van jongeren krijgen. Maar zoals hierboven geschreven, gaan ook veranderingen in de maatschappij zelf een invloed uitoefenen op de werking van JES.

2. Begeleiders: wie zijn ze, wat doen ze?

Als begeleider kan je **verschillende rollen** aannemen. De rollen die je opneemt en/of de verhouding tussen de verschillende rollen is afhankelijk van:

- Wie je bent
- Wat er gebeurt
- Welke doelgroep je voor je hebt

Het is niet de bedoeling dat je in één rol vast komt te zitten. Het streefdoel is om tot een **rollenevenwicht** te komen. Je moet vooral die rol aannemen die goed bij je past. De 8 verschillende rollen hebben elk hun eigen kwaliteiten/competenties.

Zoek je een **medebegeleider**? Let dan zeker op de rollen die door jou nog niet helemaal ingevuld zijn. Zo zal je een complementair team vormen en kan je van elkaar leren!

1. Regisseur: leiding nemen

Ik denk na over een activiteit, ik werk dit uit, ik bereid dit voor en ik zorg dat alles goed verloopt van begin tot einde.

→ Denk na over een activiteit op maat van de doelgroep, zoals spellen met een beperkte (talige) uitleg. Zorg dat alles goed voorbereid is, maar wees ook zelf voorbereid op onverwachte situaties!

2. Gentleman: voorbeeld zijn

Ik ben bewust van mijn voorbeeld-functie en handel ernaar. Ik benader de doelgroep gelijkwaardig, met respect voor iedereen. Ik ga vertrouwelijk om met discrete informatie.

→ Houd er rekening mee dat de waarden van de nieuwkomers kunnen verschillen met de onze: andere landen, andere culturen, andere gewoontes, andere referentiekaders. Focus vooral op wat wel gemeenschappelijk is en probeer alles zo bespreekbaar mogelijk te maken. Geef gevoelige onderwerpen tijd en luister zonder oordeel, zo kan je dichter bij elkaar komen.

3. Coach: ondersteunen

Ik heb aandacht voor iedere persoon en diens plaats in de groep en ik luister naar wat ze nodig hebben. Ik ben positief en moedig anderen aan.

→ Pas je communicatie aan de doelgroep aan, met handen en voeten en een dikke portie enthousiasme kom je al heel ver. Houd rekening met de leefwereld van de jongeren en speel in op hun interesses.

4. Indiaan: reflecteren

Ik heb inzicht in mijn sterke en zwakte punten bij het organiseren van een activiteit. Ik kan constructieve feedback formuleren over een activiteit.

→ Evalueer en denk na over hoe een activiteit beter kan. Het is belangrijk om de jongeren hierbij te betrekken, maar voor hen is 'je mening mogen geven' vaak nieuw. Zij voelen zich veiliger in het geven van sociaal wenselijke antwoorden. Neem de tijd en bouw dit stap voor stap op.

5. Zeeman: samenwerken

Ik werk samen met anderen aan een taak of een gemeenschappelijk resultaat op een constructieve manier. Ik luister naar wat de ander zegt. Ik maak afspraken en ik hou me eraan.

→ Doe activiteiten die verbinden, zoals fietsen, klimmen, koken, spelen, ... daarin speelt taal geen rol, maar word je uitgedaagd om samen te werken. Sta open voor feedback en ga er mee aan de slag.

7. Clown: voor sfeer zorgen

Ik breng sfeer in de groep en kan door mijn eigen enthousiasme iedereen zin doen krijgen in een activiteit.

→ Wees creatief en hanteer voornamelijk visuele promo, methodieken en hulpmiddelen. Denk samen met je team na over humor, inkleding, verhalen, thema's, om de activiteiten sappiger te maken. Zelfs zonder taal spreekt dit boekdelen. Dit zorgt voor een score van 10/10 voor sfeer en gezelligheid en dit werkt verbindend.

6. Superheld: veiligheid creëren

Ik creëer een veilige omgeving door risico's in te schatten, afspraken te maken, grenzen te stellen en deze te bewaken. Ik zorg dat anderen zich veilig en goed voelen. Ik handel probleemoplossend.

→ Geef aan dat JES een veilige omgeving is waar wordt gefocust op het hier en nu en waar jong zijn centraal staat, maar dat er altijd ruimte is voor hulpvragen.

8. Boekhouder: administratie bijhouden

Ik zorg dat alles goed (digitaal) wordt bijgehouden: van contactlijsten en materiaallijsten, tot draaiboeken en evaluaties.

→ Het is geen eenvoudig klusje om alle gegevens van de nieuwkomers bij te houden. Sommigen hebben geen gsm, geen email adres, geen internetverbinding, ze verhuizen regelmatig, ... Kortom, ze zijn vaak niet gemakkelijk bereikbaar. Zorg dat je goede contacten hebt met brugfiguren en hou je contactlijst up-to-date!

Samen kunnen we een topactiviteit organiseren voor iedereen van de doelgroep!

3. Nieuwkomers: jong met een rugzak

Wie zijn dat nu, die “nieuwkomers”? Sommigen zijn alleen in België aangekomen, anderen samen met hun gezin. Sommigen kunnen zich goed uitdrukken in het Nederlands, anderen praten beter Arabisch, Farsi, Slovaaks ... Sommigen zijn wat verlegen, anderen zorgen altijd voor sfeer. Sommigen kunnen goed cricket spelen, anderen maken liever hun eigen sleutelhangers.

Nieuwkomers hebben iets belangrijk gemeenschappelijk: ze zijn **allemaal jong(eren)**. Voor de rest zijn ze even verschillend en uniek als andere jongeren en kunnen ze niet zomaar in een vakje geplaatst worden.

Iedere jongere heeft al **heel wat in zijn rugzak** zitten. Dit gaat van de relatie die je met je familie en vrienden hebt, tot de gewoontes en kennis die je hebt aangeleerd van je ouders, leerkrachten en leeftijdsgenoten maar ook de ervaringen die je thuis, op school en op straat hebt opgedaan.

Het is belangrijk om in het achterhoofd te houden dat niet iedereen dezelfde dingen in zijn rugzak heeft: terwijl jij bijvoorbeeld hebt leren spellen en rekenen, moesten anderen leren overleven.

Nieuwkomers zijn opgegroeid met andere **culturele gewoonten**. Terwijl handen schudden bij ons een teken van beleefdheid is, is dit niet voor iedereen zo. Onze cultuur wordt ook gekenmerkt door individualisme, terwijl veel nieuwkomers een collectieve cultuur gewoon zijn, waar de groep belangrijker is dan individuele wensen en noden.

Het sleutelwoord hierbij is **anders**. Niet beter of slechter, gewoon anders. En deze andere dingen kunnen worden gezien als een verrijking, een mogelijkheid om van elkaars “anders” bij te leren.

Identiteitsontwikkeling gebeurt vanaf de geboorte, maar speelt vooral een grote rol bij jongeren: Wie ben ik? Wie wil ik zijn? Hoe zien anderen mij? De zoektocht naar jezelf is voor iedereen moeilijk, maar vooral voor jongeren met een migratieachtergrond. Jongeren gaan verschillende rollen en keuzes uitproberen om er(gens) bij te horen.

Iedereen heeft een **netwerk** om zich heen, dat groeit en verandert doorheen je leven. Bij sommige zal dit groter zijn dan bij andere. Nieuwkomers hebben een versnipperd netwerk, waarvan enkele mensen dichtbij wonen en anderen honderden kilometers ver. Dankzij de activiteiten van JES kan hun netwerk dichtbij versterkt worden. Wanneer ze vragen hebben, kan JES zijn eigen netwerk inschakelen om een antwoord te bieden.

Alles en iedereen wat je hebt en kent achterlaten is voor niemand gemakkelijk. Toch worden sommige jongeren hiertoe verplicht door situaties waar ze zelf weinig controle over hebben. Deze situaties, maar ook het wegvluchten hiervan, kan de grond van een **trauma** vormen. Dit zijn zaken die je kunnen blijven achtervolgen in je hoofd. Het is dan ook zeer belangrijk om een veilige omgeving te bieden waar dit even gepauzeerd kan worden om te focussen op leuke activiteiten in het hier en nu.

Vraag niet zomaar aan jongeren “**of er iets scheelt?**”. De jongeren kunnen zich genoodzaakt voelen om te antwoorden wat **jij** wil horen, en praten over bepaalde zaken kan trauma's bovenhalen. Creëer een **veilige omgeving** waarin ze weten dat ze bij jou (of iemand anders) terecht kunnen als er iets is, maar maak hier geen verplichting van.

4. Drie P's als leidraad

De leidraad van het werken met jongeren bij JES zijn de **drie P's: product – procedure – proces**. Als begeleider is het belangrijk om deze verschillende focuspunten te herkennen om alles in goede banen te leiden.

4.1. Product

De P van product heeft betrekking op de activiteiten die worden aangeboden. **WAT** je als begeleider aan de jongeren aanbiedt staat hierbij centraal.

JES organiseert **diverse activiteiten** voor nieuwkomers:

- Klimmen en fietsen
- STEAM-workshops
- Culturele bezoeken
- Cursussen (hoofd)animator
- ...

Stel jezelf de volgende vragen om goed voorbereid met een activiteit van start te gaan:

- **Welke activiteit** wil je organiseren? Wat wil je er mee bereiken?
- Wat is de **context**?
- Hoe zit het met **deelnemers**? Hoeveel? Jongens en/of meisjes? Leeftijd? Culturele achtergrond?
- Wat is de **voorkennis** van de deelnemers?
- Hoeveel **tijd** heb je om de activiteit te doen?
- Welk **materiaal** heb je nodig? Wat is er nog (niet)?
- Hoe zit het met de **veiligheid** binnen de groep?
- Wat zijn de **verwachtingen, noden en behoeften** van de deelnemers?

Je zal bij het organiseren van een activiteit altijd rekening houden met de **doelgroep**. Bij activiteiten specifiek voor nieuwkomers kan je denken aan de

- **Verstaanbaarheid:** sommige spellen, zoals 'tikkertje', lijken zeer eenvoudig als je dit je hele leven hebt gespeeld, maar dit wil niet zeggen dat iedereen ze kent. Voorzie altijd een beknopte en verstaanbare uitleg (zie taalstimulering later).
- **Gepastheid:** wij hebben spelletjes met namen en handelingen die onschuldig zijn, maar voor verwarring kunnen zorgen! Denk aan spellen zoals 'verkrachtertje', 'ik verklaar de oorlog aan' en 'moordenaartje'. Breng jongens en meisjes niet onnodig in verlegenheid met spelletjes waarbij je door de benen moet kruipen of je verstrengeld zit in elkaar, wat niet voor iedereen evident is.

Laat de **jongeren zelf een activiteit voorstellen** om met de groep te spelen, zoals iets waar zij mee zijn opgegroeid. Zo kan je van elkaar leren, en kunnen zij ook eens lachen als je het moeilijk hebt om het spel te begrijpen!

4.2. Procedure

De P van procedure verwijst naar de procedures die (niet) doorlopen worden om deel te kunnen nemen. **HOE** je de jongere iets aanbiedt staat hierbij centraal.

Onder het motto '**goede afspraken maken goede vrienden**', staan hieronder drie centrale waarden om met de groep te overlopen bij het begin van iedere activiteit.

1. **Privacy:** wat we in de groep vertellen is vertrouwelijk en blijft binnen de groep. Deze privacy is noodzakelijk voor het verkrijgen en behouden van een veiligheidsgevoel binnen de groep. We gebruiken wat we hier horen/vertellen niet verder!
2. **Actieve deelname:** wees actief in het groepsgebeuren. Zeg het wanneer jij (géén) zin hebt in iets. Jouw inbreng in de groep is belangrijk! Laat het horen als je vindt dat het te snel gaat, iemand vervelend doet, je je misbegrepen voelt... Maar jij kiest zelf wat je zegt of doet en wat niet. Niemand kan jou tot iets verplichten, ook de begeleiders niet.
3. **Respect:** respecteer elkaar in ieders zijn. Iedereen denkt, voelt, handelt op een andere manier en jouw manier is daarom niet de juiste. Er kunnen verschillen zijn in ervaring en gedrag van de mensen in jouw groep. Probeer te begrijpen wat iemand bedoelt, niet alleen wat jij denkt.

Kijk elke keer opnieuw met je (doel)groep waar de gevoeligheden liggen en waar het wenselijk is om afspraken over te maken.

Zo ga je **participatief** te werk.

- GSM gebruik: niet begeleide minderjarigen zijn vaak alleen in België en hun gsm is cruciaal om contact te houden met het thuisfront.
- Alcoholconsumptie: niet iedereen voelt zich comfortabel bij alcoholgebruik.

Om de afspraken uit de groep zelf te laten komen kan je het **etikettenspel** gebruiken: Elke deelnemer krijgt een 3-tal etiketten waarop ze afspraken noteren die ze belangrijk vinden. Vervolgens kleven ze de etiketten op verschillende plaatsen van hun lichaam. Op het signaal van de begeleider verovert elke jongere zoveel mogelijk etiketten van andere personen en kleeft ze op het eigen lichaam. Degene met de meeste etiketten op het einde wint. Na afloop kan je alle etiketten groeperen, overlopen én aanvullen als belangrijke afspraken ontbreken.

Sancties kunnen noodzakelijk zijn om de activiteit voor jou én voor de deelnemers positief te laten verlopen. Maak altijd een afweging tussen het belang van de afspraak en de deelnemer. Voor laatkomers een sanctie opleggen, kan tot frustraties leiden want de weg van een asielcentrum of nieuwe woning tot JES vergt veel stappen, het openbaar vervoer nemen en je oriënteren is niet simpel!

4.3. Proces

De P van proces gaat over de manier waarop met de jongeren aan de slag wordt gegaan en het proces dat doorheen en achter de activiteiten schuilt.

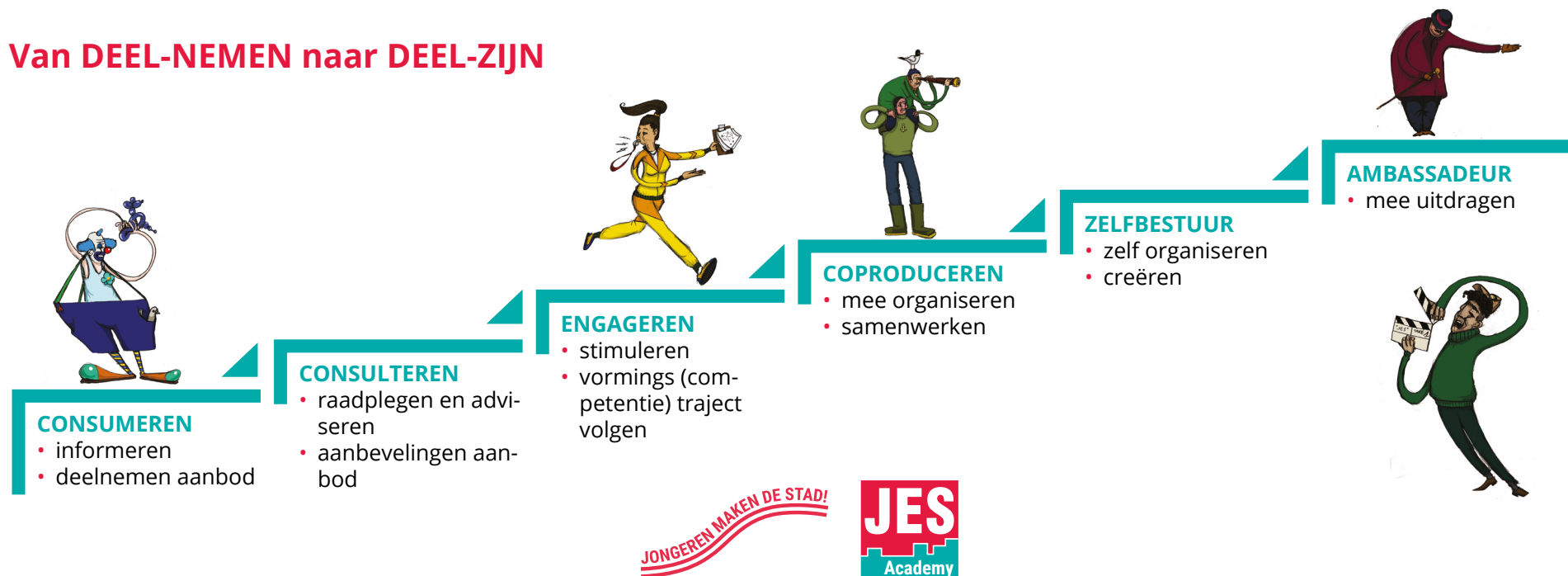
Zo is er een onderscheid tussen

- Jongeren die van het aanbod komen **proeven**
- Jongeren die een uitgebreid **traject** doorlopen

De jongeren moeten **vertrouwd worden** met de werking, de groep, de begeleiders, de activiteiten, de theorie. Hier is tijd voor nodig. De jongeren stimuleren elkaar om te komen. Er zijn verschillende fases in het traject. De jongeren mogen op elk moment instappen. Zo krijgen zij des te meer het gevoel zelf eigenaar te worden van hun traject. Soms komen ze, soms volgt er een onderbreking en daarna stappen zij terug in hun traject.

Zo kan op termijn met jongeren een **competentietraject** worden afgelegd. Door te helpen met de voorbereiding en uitvoering van activiteiten kan er geëxperimenteerd worden met verantwoordelijkheid, evaluaties, feedback en groeikansen.

Van DEEL-NEMEN naar DEEL-ZIJN

5. Voorbereiding: promo, promo en... promo

Een onmisbaar onderdeel van iedere activiteit vindt al plaats nog vóór de activiteit zelf begint: de **promo**!

Goede promo voeren kost **tijd en energie**. Onderschat het niet, maar laat je er ook niet door ontmoedigen! Het is een belangrijke investering om vertrouwen te winnen en een netwerk uit te bouwen. Dit zal waardevol zijn voor jezelf en de deelnemers tijdens de volgende activiteiten.

Leg indien mogelijk contact met **de ouders**. Dit is een interessante investering, ook al is het maar een keer per jaar. Je kan misschien een huisbezoek doen? Vaak is het niet evident voor de ouders om hun dochter mee op pad te laten gaan, maar dit geeft vertrouwen en kan de deelname van meisjes stimuleren!

Je staat er **niet alleen** voor!

- Werk samen met een **brugfiguur** (van school, OCMW, asielcentra). Hij/zij kan een reminder voorzien en logistieke ondersteuning bieden.
- Vorm een **team** om samen promo te voeren.
- Neem een **nieuwkomer mee op sleeptouw**. Er is geen betere promo dan een getuige, die de andere kan overtuigen en vertrouwen kan scheppen.

Je trouwe handlanger bij het voeren van promo is een goede **flyer**. Enkele gouden tips voor een geslaagde flyer:

- Maak flyers **visueel**. Neem wat foto's mee vanuit de oude doos en gebruik universele iconen.
- Geef de **informatie duidelijk en beknopt** weer. Hanteer korte zinnen zonder moeilijke woorden.
- Voeg eventueel een **inschrijvingsstrookje** toe, dan heb je meteen de gegevens van de deelnemer.
- Vervolledig de flyer met **een plannetje en een foto** van waar de activiteit doorgaat. Hier kan je ook het openbaar vervoer op aanduiden.
- Voeg de **contactgegevens** van de verantwoordelijke JES-medewerker toe. Zo kunnen de (ouders van de) jongeren altijd meer informatie verkrijgen die misschien niet op de flyer staat.

Een goede flyer maakt in één oogopslag duidelijk

WAT? WAAR? WANNEER?

Een belangrijke vraag die jongeren er vaak bij stellen, is 'hoe veel kost het?'. Denk na of je de activiteit **gratis of betalend** wil maken. Betalend kan een minimumbedrag zijn en kan enkel dienen als waarborg. Als je materiaal moet huren of reserveren kan dit een garantie bieden dat de jongere zeker komt.

6. Activiteit: laagdrempelige werking

Natuurlijk wil je dat nieuwkomers snel vertrouwen voelen om gezellig binnen te waaien of deel te nemen aan activiteiten. Maar zo simpel is het niet altijd. Er zijn **heel wat drempels** die een nieuwkomer kan voelen, veel meer dan wij soms kunnen inschatten. De weg vinden, begrijpen wat ze eraan hebben om tot bij JES te komen (of wat JES hen te bieden heeft), de taaldrempel overwinnen en simpelweg goesting hebben om actief mee te doen, is niet altijd evident. Daarom is het belangrijk om als begeleider zo veel mogelijk drempels weg te nemen of te verlagen.

6.1. Taaldrempel verlagen

Het klinkt positiever om over **meertaligheid** te spreken dan anderstaligheid. 'Meertaligheid' legt de nadruk op de kracht die kan uitgaan op het beschikken over meerdere talen. 'Anderstaligheid' wijst op het 'anders zijn', de jongere spreekt een andere taal dan 'onze' landstaal.

Het lijkt evident, maar hoe kan je nu precies rekening houden met **taalstimulering**?

- Maak van het Nederlands een emotioneel beladen taal: troosten, complimenteren, interesse tonen...
- Maak alles zo visueel mogelijk
- Maak oogcontact voor een betere verbinding
- Stel open vragen
- Haal nooit 2 talen door elkaar
- Verbeter niet maar herhaal het juiste op een positieve manier
- Vermijd spreekwoorden
- Maak kleine groepjes om te communiceren
- Geef moedertaal de ruimte om er te zijn, respecteer de taal, verbied ze niet

Als jeugdwerker heb je een cruciale rol in de taalstimulering! Op school levert de taalontwikkeling vaak een portie stress op, want daarop worden ze gequoteerd. **In de vrije tijd** krijgen ze de kans om te oefenen op een ongedwongen manier. Wees je bewust van de verantwoordelijkheid die je hiervoor draagt.

6.2. Activiteitenaanbod op maat

Met het ezelsbruggetje '**STADIUM**' kan je gemakkelijk nagaan of je met enkele cruciale zaken hebt rekening gehouden bij het organiseren van je activiteit.

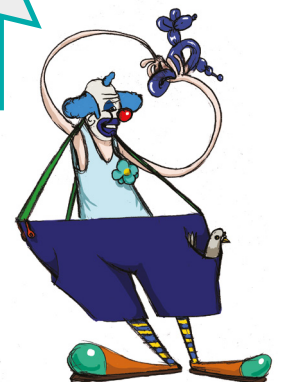
- **Spelregels:** maak de spelregels eenvoudig en leg ze uit in kleine groepjes, met visuele ondersteuning
- **Terrein:** zie erop toe dat iedereen weet waar het spel gespeeld wordt. Wil je een stadspel houden? Zorg dat de veiligheid gegarandeerd wordt.
- **Aangepast:** bewaak dat alles aangepast is aan de leefwereld van nieuwkomers. Houd rekening met hun beleving en gevoeligheden en speel bijvoorbeeld niet 'ik verklaar de oorlog aan...'.
- **Doel:** zorg dat je er zeker van bent dat iedereen het doel van het spel begrijpt. Sommige nieuwkomers hebben zelfs nog nooit van tik-kertje gehoord, wat is het doel daar eigenlijk van? Een doel kan ook betrokkenheid, groepsvorming, creativiteit, kennismaking, ... zijn.

Je kan bijvoorbeeld met de jongeren samen een belfort, kasteel of toren bezoeken. Zo ben je samen op pad en vanuit een hoge toren hebben ze een mooi uitzicht van de stad. Als toemaatje kan je beneden een begeleider laten lopen, verkleed als Wally, en even samen het spel "waar is Wally?" spelen.

Zorg voor een opwarmer zoals WHOOSH. Dit is een spelletje in een verzonnen taal om iedereen los te maken, uit volle borst, samen in een kring. Je geeft de wind door aan je buurman met het woord WHOOSH. Voeg andere windveranderingen toe en spreek hier met de groep enkele woorden voor af: om de wind in de andere richting te laten gaan, over te steken, iedereen te laten dansen, of door elkaar geblazen te worden zodat je van plaats moet verwisselen.

- **Inkleding:** geef de middag een thema of kleeft het lokaal wat aan. Maak het gezellig als de jongeren komen. Zet thee, koffie, koekjes, fruit ...
- **Uitleg:** trek de aandacht van de groep, vorm een cirkel met iedereen zodat je goed zichtbaar bent en leg het spel langzaam uit. Check of er nog vragen zijn, en laat de jongeren tolken voor elkaar.
- **Materiaal:** controleer of alles klaarligt. Houd er rekening mee dat niet elke jongeren die 'ja ik kom' zei, er ook echt zal staan. Of andere jongeren brengen plots hun vriend of zus mee. Licht alles dus echt klaar?

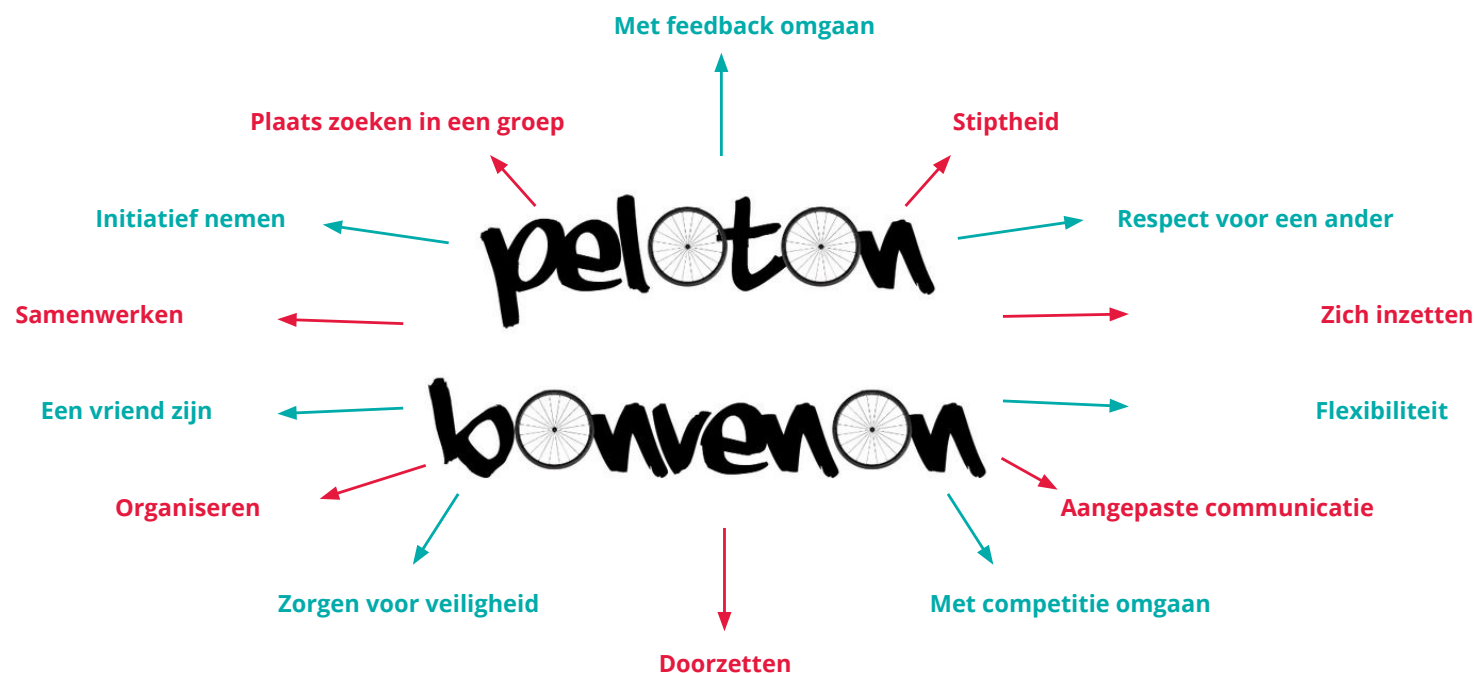

Een activiteit waar dit hele verhaal in vervat zit, is de **fietsvierdaagse van JES**. Samengevat zijn het vier dagen van grenzen verleggen, verbinden, uitdagen en verrijken. Het is een ultiem voorbeeld van een activiteit op maat, waar taal niet centraal staat maar het fietsen een middel is om diverse competenties te verwerven en een netwerk uit te bouwen. De fietsvierdaagse heeft daarom de naam **peloton bonvenon** gekregen. Peloton verwijst naar het fietsen, en bonvenon is Esperanto voor "welkom".

Op 10 mei 2017 vertrokken 75 nieuwkomers en 30 vrijwilligers voor een fietstocht van 170 km vanuit Gent naar Brussel, over Mechelen, Bonheiden en Bornem terug naar Gent. Onderweg leerden de jongeren niet alleen zichzelf, elkaar en JES beter kennen, maar gingen we ook langs bij verschillende partnerorganisaties, waar ze altijd bij terecht kunnen ...

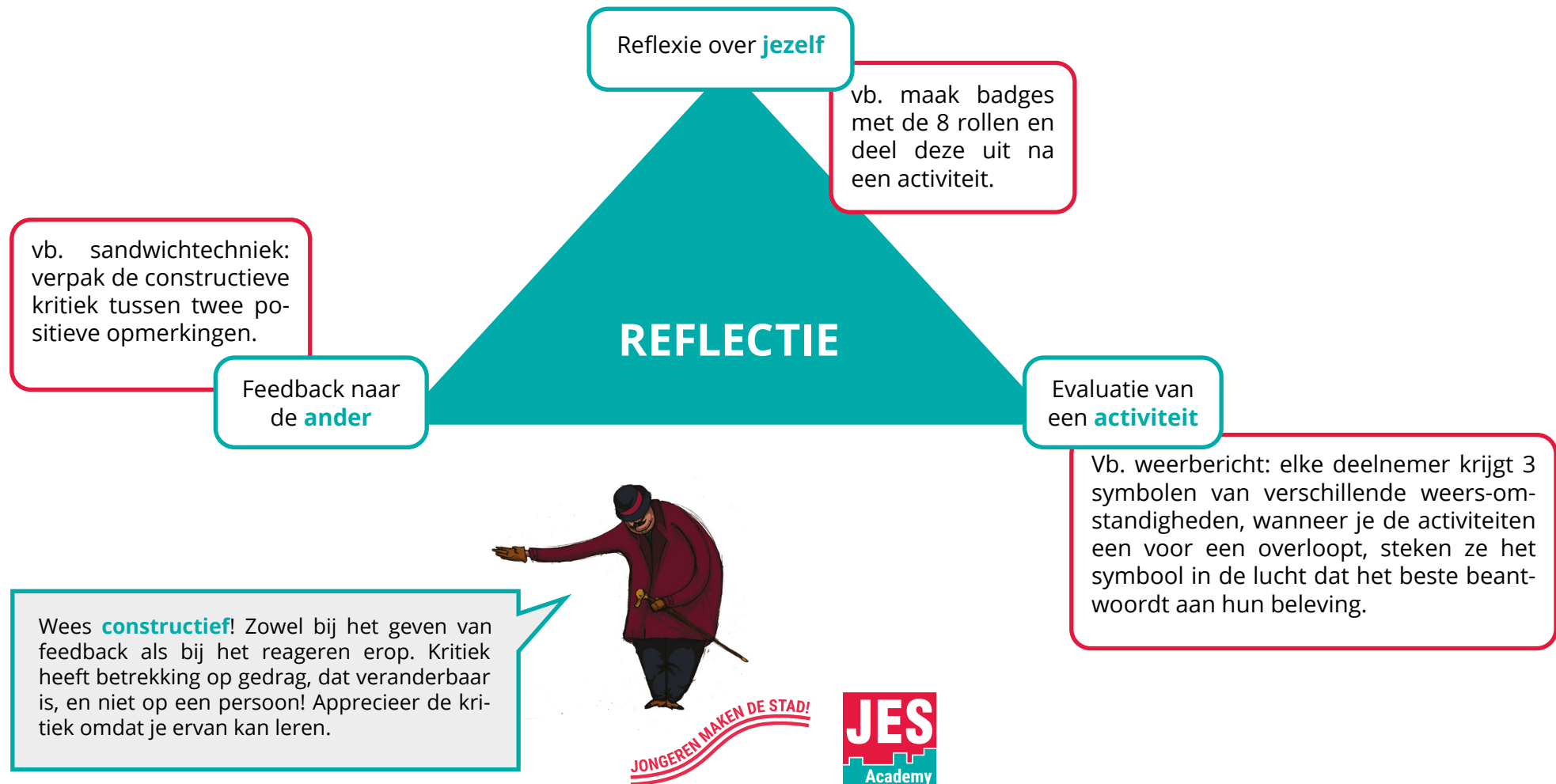
De fietstocht werd mee voorbereid en georganiseerd door een **kerngroep** van jonge nieuwkomers. De ambitieuze kerngroep kwam samen vanaf oktober. Het was een traag proces, waarbij de jongeren langzaam leerden om hun mening vrijuit te geven. Het is zeer waardevol om voldoende tijd en ruimte te bieden voor dit bewust proces zodat het leiderschap van de jongeren kan ontplooiën tot een diepgeworteld verantwoordelijkheidsgevoel.

7. Nazorg: reflecteren om te concluderen

7.1. Jezelf, de ander en de activiteit

Een activiteit loopt niet af wanneer het laatste spel is gespeeld. Om zowel de (toekomstige) activiteit te optimaliseren als je eigen rol als begeleider, is het belangrijk om nadien nog **even stil te staan** bij jezelf, de ander en de activiteit.

7.2. Het belang van reflecteren

Reflecteren heeft verschillende functies. Zo laat het toe om het eigen **leerproces** vast te nemen. Daarnaast kan het helpen om een **verantwoordelijkheidsgevoel** te versterken. Feedback gaat vooral om een positieve **bekräftiging** en om **blinde vlekken** te verkleinen. Het vormt tenslotte een goede oefening om de **communicatie** te versterken en een **gemeenschappelijke taal** te zoeken.

Voor jongeren is 'je mening mogen geven' vaak gloednieuw. Zij voelen zich veiliger in het geven van **sociaal wenselijke antwoorden**. Neem de tijd en bouw dit stap voor stap op. Maak van de reflectie zelf een spel, zodat het een onderdeel is van de activiteit!

8. Van nieuwkomer tot onmisbare JES'er

Als je na het lezen van deze bundel wat overweldigd bent of nog twijfelt waarom trajecten voor nieuwkomers zo belangrijk zijn, hebben we hieronder twee ultieme redenen uiteengezet waarom de nieuwkomerswerking is uitgegroeid tot een onmisbaar onderdeel van JES.

- Het creëert **verbinding**, tussen de diverse stedelijke jongeren en JES, tussen de jongeren zelf, maar ook tussen de jongeren en de omringende stad. Je bent als begeleider een brugfiguur tussen de jongeren en de maatschappij!
- Het is een **wederzijdse verrijking**. Je introduceert niet alleen enkele Belgische gewoontes en activiteiten aan de nieuwkomers, maar je leert zelf je perspectief te verbreden!

Volg je buikgevoel, laat je leiden door het avontuur, haal misschien wat tips uit deze pocket, maar weet vooral dat **JJ** een cruciale rol speelt in het leven van de nieuwkomer! Jij hebt de kans om de nieuwkomer te gidsen in het nieuwe leven in België. Jij hebt de kans om een wereld te laten opengaan ...

Deelnemen aan 1 activiteit bij JES kan uitgroeien tot het deelnemen aan een 2^e activiteit, een meerdaagse, een vorming, ... Dankzij zo'n **engagement** kan je meer inspraak krijgen en meer verantwoordelijkheid bij het voorbereiden en uitvoeren van de activiteiten.

Communiceer als begeleider altijd transparant over de mogelijkheden en gevolgen van **vrijwilligerswerk**

- Vrijwilligerswerk is mogelijk voor verzoekers om internationale bescherming, erkende vluchtelingen en subsidiair beschermden.
- Vrijwilligerswerk helpt niet (rechtstreeks) voor het verkrijgen van een wettig verblijf.
- Vrijwilligerswerk is onbetaald werk, maar je kan wel een vergoeding krijgen vb. voor verplaatsing.

Check zeker deze **websites** als je meer achtergrondinformatie wil op maat/in de taal van de doelgroep.

- De procedure tot internationale bescherming: www.cgvs.be
- Rechten en plichten van nieuwkomers: www.agii.be
- Seksuele en gender vrijheden: www.zanzu.be
- Vluchtelingen en vrijwilligerswerk: https://www.artelveldehogeschool.be/sites/default/files/projectfiche/vlucht-vooruit_wegwijzer_digitaal.pdf

We geven je tenslotte een getuigenis mee, die duidelijk maakt waarom we het allemaal doen...

Al snel na zijn aankomst in België leerde Osman (17) JES kennen. Het bleef niet bij één activiteit. Tot vandaag is Osman een graag geziene gast bij JES. Hij ontpopte zich tot een vrijwilliger die zijn talenten bij JES verder aanscherpte en er een boel leuke mensen leerde kennen.

"Ik ben nu twee jaar en tien maanden in België. Na een half jaar kwam ik bij JES terecht. Op school vonden ze dat ik een buitenschoolse activiteit moest doen. En het was leuk! Sindsdien krijg ik een bericht telkens wanneer er een activiteit is en ik doe vaak mee. De eerste keer kende ik niemand, maar ik leerde snel mensen kennen. Dat was zalig. Ik maak geregeld nog nieuwe vrienden. Soms zie ik hen ook buiten JES. Het is jammer dat mijn taalkennis in het begin echt niet goed genoeg was. Mijn Nederlands was toen echt kapot. Maar door de activiteiten bij JES is de taal echt wel verbeterd. De helft van mijn Nederlands leerde ik bij JES, de andere helft op school. "

Lees hier het volledige verhaal van Osman: www.jes.be/blog.php?id=240

- N O T A ' S -

[illegible]